

یکی از مهارت‌هایی که اسلام می‌خواهد به ما بیاموزد، مهارت تشکر کردن است. این مهارت، رابطه‌ها را اصلاح و زندگی را دلپذیر می‌کند، چه در محیط اجتماعی و کاری و چه در محیط خانوادگی با خانواده و همسر.

مهارت تشکر کردن از زیربنایی‌ترین مهارت‌های اخلاقی است که جا دارد از اولین مهارت‌هایی باشد که به بچه‌های خودمان می‌آموزیم. در معارف دینی ما حتی زیربنایی اینک شخصه اهل عبادت و توجه خداوند باشد را اهل سیاست‌گذاری بودن آن فرد بیان می‌کنند که در آیات قرآن نیز تشکر از خداوند و عبادت او در کنار تشکر از والدین و احسان و توجه به ایشان، آورده شده است و به‌طور کلی این صفت از بزرگ‌ترین صفت‌های انسانی است و دارا بودن آن، می‌تواند موجب شیرینی زندگی دنیا و آخرت افراد بشود. در زندگی بین دو زوج و دو همسر هم، یکی از کلیدهای مهم برای اصلاح روابط و رفع کدورت‌ها، همین فرهنگ سیاست‌گذاری است؛ اینکه از کوچک‌ترین خوبی‌های همسرمان نگذریم و به شکلی ماندگار از آن تشکر کنیم؛ تشکرهایی که می‌تواند به اشکال و در قالب‌های مختلف در زندگی خانوادگی انجام گیرد.

گاهی با دادن هدیه یا گل، گاهی در قالب انجام یک نیکی متقابل، گاهی با دادن یک پیام محبت‌آمیز یا حتی همین تشکر زبانی ساده و گفتن چند جمله محبت‌آمیز که می‌تواند معجزه کرده، زندگی فرد را گرم کند، چیزی که نشان می‌دهد شما فردی قدرداران هستید و به همسرتان و کارهای او احترام می‌گذارید و این قدردانی به همسرتان، حس خوب ارزشمند بودن و خوشبخت بودن می‌دهد که از بهترین هدیه‌ها برای یک فرد در زندگی مشترک است.

در روایات ما، فرهنگ تشکر و سیاست‌گذاری به‌زیبایی و دقت تشریح شده است. امیرالمؤمنین علی^(ع) می‌فرماید: «حَقَّ عَلَى مَنْ أَنْعَمَ عَلَيْهِ أَنْ يُحْسِنَ مَكَافَأَهُ الْمُنْعِمِ، فَإِنْ قَضَرَ عَنْ ذَلِكَ وَشَعَّ فَعَلَيْهِ أَنْ يُحْسِنَ الثَّنَاءَ، فَإِنْ كَلَّ عَنْ ذَلِكَ لِسَانُهُ فَعَلَيْهِ بِمَعْرِفَةِ النِّعْمَةِ وَخَيْبَةِ الْمُنْعِمِ بِهَا فَإِنْ قَضَرَ عَنْ ذَلِكَ فَلْيَسِرْ لِلنِّعْمَةِ بِأَهْلِ، فَرْدِي كَمَا فِيهِ أَوْ نِيكِي شُدَّهَ اسْتِ، وَطَيْفُهُ دَارَتْ نِيكِي كُنْتَهُ رَا بِهَ خُوبِي پَادَاش دَهَدَ. اِگَر تَوَان اِین کَار رَا نَدَاشْت، بَایْد بِه‌خُوبِي تَشکَر کُنْد و اِگَر زَبَانِش هِم اَز اِین کَار قَاصِر بُوْد، وَطِیْفُهُ دَارْد اَرشِش اَنْ نِيکِي رَا بِشِنَاسْد و خُوبِي کُنْتَهُ رَا دُوسْت دَاشْتَه بِاشْد و چنانچه از این کار هم کوتاهی کرد، لایق نیکی نیست». روایت دیگری از امیرمؤمنان^(ع) در این زمینه وجود دارد که در باب زندگی مشترک و غیر آن خیلی راهگشاست و جای دقت دارد. حضرت می‌فرماید: «شُكْرُكَ لِلرَّاضِي عِنْدَ زَيْبِدَهٗ رِضَا وَوَفَاءٌ وَشُكْرُكَ لِلسَّاحِطِ عَلَيْكَ يُوْجِبُ لَكَ مَبْنَهٗ صَلَاحًا وَتَطَهَّرًا، سِيَاسَتِ كَرَامِي تُو اَز فَرْدِي كَه اَز تُو رَاضِي اسْت، مَوْجِب رِضَايَتِ و وفاداری بیشتر او می‌شود و سیاست‌گذاری‌ات از فردی که از تو ناخشنود است، سبب رفع ناراحتی و مهربانی او در برابر تو می‌شود». بدون شک یکی از صفات اصلی مؤمنان باید حق شناس بودن آن‌ها باشد که حق را زیر پا نگذارند و آن نگذرند. امام سجاده^(ع) درباره حق فردی که کار خوبی برای شما انجام می‌دهد یا لطفی به شما می‌کند، می‌فرماید: «أَمَّا حَقُّ ذِي الْمَعْرُوفِ عَلَيْكَ فَانْ تَشْكُرْهُ وَتَذْكُرْ مَعْرُوفَهُ وَتُكْسِبِيهِ الْمَقَالَةَ الْخَسَنَةَ وَتُخْلِصَ لَهُ الدِّعَاءَ فِيمَا بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ... عَزَّوَجَلَّ. فَإِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ كُنْتَ قَدْ شَكَّرْتَهُ سَبْرًا وَعِلَانِيَةً. ثُمَّ إِنْ قَدَّرْتَ عَلَى مَكَافَأَتِهِ يَوْمًا، كَافَيْتَهُ، حَقَّ فَرْدِي كَه بِه تُو نِيكِي مِي كُنْد، اِین اسْت كَه اَز او تَشکَر كَنِي و نِيكِي اش رَا بِه زَبَانِ آوَرِي و اَز وی به خُوبِي يَاد كَنِي و مَبَانِ خُود و خُدَاوَنْد عَزوَجَلَّ. بَرَايش خَالصَانَه دَعَا كَنِي. اِگَر چنين كَنِي، بِي گِمانِ پَنهَانِي و اَشكَارَا اَز او تَشکَر كَرْدِه‌اِي. وانگهی اِگَر رُوزِي تَوَاسْتِي نِيكِي او رَا جَبْرَان كَنِي، جَبْرَان كُنْ، اَز خُدَاوَنْد بَزَرگ مِي خَوَاهِيَم كَه كُنْج سِيَاسَتِ كَرَامِي بُوْدن رَا بِه مَآ و خَآنوَادَه و جَامِعَه مَآ هِدِيه كُنْد و زَنديگِي دُو دُنْيَاي مَآ رَا بِ اِین كُنْج شِيرِيْن فَرْمَايْد، اِنْ شَاءَ...!

حجت‌الاسلام والمسلمین حسین ابراهیمی

بررسی شاخصه‌های خانواده اسلامی در گفت‌وگو با حجت‌الاسلام والمسلمین واعظ‌موسوی

خانواده به روایت آیات

حمیده ذاکری‌اشاید آن چیزی را که باعث تلاطم بسیار در زندگی امروز شده و گم‌شده خیلی از ماست، باید دوباره از یک جای امن جست‌وجو کرد، از جایی که از جان و درون‌مایه ما ریشه می‌گیرد و شاخه در جامعه می‌دواند، از خانه و خانواده. خانه و خانواده‌ای که پا گرفته از معنویات و اندوخته‌های دینی ما باشد و بتواند سکینه و محل آرامش شود. در گفت‌وگو با حجت‌الاسلام والمسلمین سیدمهدی واعظ‌موسوی به بررسی این شاخصه‌ها از نگاه قرآن کریم پرداخته‌ایم، شاخصه‌هایی که یک خانواده ویژه برای ما به ارمغان می‌آورد.

معنای قانته بودن زن

بعد از انقلاب صنعتی تعادل بین روابط زوجین به هم خورده است و چون در ازدواج، زن، مرد را قائم و استوارتر از خود نمی‌بیند، نمی‌تواند به او افتخار یا بروی تکیه کند و بین آن‌ها همیشه مسابقه قدرت است.

تا وقتی که زن، مردی را نبیند که بتواند به او تکیه و افتخار کند و از سویی مرد امروزی، جلال، جبروت، مهابت و صلاحیت نداشته باشد، این مهم، موجب کاهش ازدواج و افزایش نرخ طلاق می‌شود.

قرآن کریم می‌فرماید: «پس زنان صالح، زنانی اند که متواضع‌اند و در غیاب [همسر خود] اسرار و حقوق او را در مقابل حقوقی که خدا برای آنان قرار داده است، حفظ می‌کنند... همچنین خداوند متعال خطاب به زنان پیامبر^(ص) می‌فرماید: «امید است که اگر او شما را طلاق دهد، پروردگارش به‌جای شما، همسرانی بهتر برای او قرار دهد، همسرانی مسلمان، مؤمن، مطیع، توبه‌کار، عابد، هجرت‌کننده (یا ورزنده)».

در روایتی از امام باقر^(ع) قانتات به زنان اطاعت‌کننده تفسیر شده و نیز قرآن کریم فرموده است: «وَقَوْمًا لَّيْلَهُ قَانِتِينَ»، در حدیث دیگر امام باقر^(ع) در معنای «قانتین» می‌فرماید: «مطیعین راغبین». به معنای اطاعت‌گران با میل و رغبت، یعنی زن با اختیار در مقابل همسر خود فروتن است. همچنین در ذیل آیه ۳۴ سوره نساء که در بالاتر ذکر شد، خداوند زن را قانته معرفی می‌کند، یعنی در نتیجه قوامیت مرد، زن فروتنی دلبرانه و همیشگی پیشه می‌کند. در نگاه قرآن کریم، زنان شایسته، فروتن و وزدارند.

همه آفاق لیلی است

چون خانواده بعد از انقلاب صنعتی از دست رفت و به مرز فروپاشی رسید. وقتی خانواده نباشد، آرامشی نیز نخواهد بود. گویا قرآن در این آیه می‌خواهد بگوید آرامش را در خانه و خانواده بجوید. در بخش بعدی آیه می‌فرماید: «خداوند مودت و رحمت را بین زن و شوهر قرار داد». یعنی اولین و حقیقی‌ترین قرارداد بین زوجین، عشق و رحمت است. من این آیه را حقیقی‌ترین آیه ازدواج می‌دانم. در قرآن مثل این آیه‌ای پیدانمی‌شود که این چنین نگاه حقیقی به موضوع ازدواج داشته باشد. از نظر این آیه، همه خوبی‌ها در خانه پیدا می‌شود. آیه «و قرن فی بیوتکن»، خانه را قرارگاه معرفی می‌کند. ولی متأسفانه ما به این قرارگاه بی‌توجه هستیم. از این آیه شریف، نتیجه‌گیری می‌شود که باید عاشقانه و رحمانی رفتار کرد، به این معنی که اگر همسرت بدخلقی کرد، تو خوش خلقی کن. در پایان هم می‌گوید برای اهل تفکر، آیاتی در نهاد خانواده هست. بعضی‌ها خانواده را دست کم می‌گیرند، درحالی‌که همه چیز درون خانواده است، انسان سالم، خانواده سالم و جامعه سالم. خانه محل آرامش است و نباید آن را دست کم گرفت.

«وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ»، این آیه، آیه ۲۱ سوره روم در جزء ۲۱ است که داستان زندگی راعرفانی می‌کند و می‌گوید: از نشانه‌های خداست، که برای شما جفتی آفریدیم یعنی در چهره همسرت می‌توانی آیات و نشانه‌های خدا را ببینی. هر جا که بنگری، رخ او در تجلی است! مجنون اگر شوی، همه آفاق لیلی است.

خیلی از زن و شوهرها از مقدس مآب بودن و زیادی نماز و دعا خواندن همسر خود گلايه می‌کنند و از اینکه به آن‌ها توجه نمی‌کنند و نگاه عارفانه به همسر خود ندارند. این آیه گواهی می‌دهد که خدا را در چهره همسر و فرزندان خود می‌توان جست‌وجو کرد. در روایات داریم که وقتی زن و شوهری مهربانانه به چهره هم نگاه می‌کنند، خداوند نظر رحمت به آن‌ها می‌افکند. این ظرفیتی است در خانواده که نگاه خداوند را به خود جلب می‌کند. قرآن مجید به ازدواج، قداست می‌بخشد. این آیه نشان می‌دهد آرامشی را که گم‌شده قرن بیستم و بیست‌ویکم است، در خانه و خانواده می‌توان جست. این قرن، قرن نبود آرامش و اضطراب است،

لباس هم باشید

در ادامه آیه ۱۸۷ سوره بقره می‌خوانیم: «هُنَّ لِيُنَاسَ لَكُمْ وَ أَنْتُمْ لِيُنَاسَ لَهُنَّ». خداوند در این قسمت از آیه خانم‌ها را لباس آقایان و آقایان را نیز لباس خانم‌ها می‌داند. برای درک بهتر باید کارکردهای لباس را شناسایی کنیم. لباس آمده است تا برهنه نباشیم؛ چون برهنگی زشت و رسوایی است. زن و مرد باید به گونه‌ای هم را بپوشانند که در جامعه زشت جلوه نکنند و رسوا نشوند. نکته دیگر اینکه لباس عیوب انسان را می‌پوشاند. زن و مرد هم باید عیوب هم را بپوشانند و رازدار باشند. لباس به انسان زیبایی و زینت می‌دهد، زن و مرد هم باید به هم زیبایی بدهند. لباس انسان را از گرما و سرما حفظ می‌کند که زن و شوهر هم باید همین طور باشند و یکدیگر را از حوادث زندگی حفظ کنند. حجت‌الاسلام والمسلمین محسن قرآنتی ذیل این آیه در تفسیر خود به نقش لباس و ویژگی‌های آن جامع و کامل پرداخته است که می‌توانید برای اطلاع بیشتر به تفسیر ایشان مراجعه کنید.

حجت‌الاسلام والمسلمین واعظ‌موسوی

در چهره همسرت می‌توانی آیات و نشانه‌های خدا را ببینی. هر جا که بنگری، رخ او در تجلی است. مجنون اگر شوی، همه آفاق لیلی است.

